

28. helluntain jälkeinen viikko, perjantai

Päivän epistola

(Tit. 1: 15 – 2: 10)

”Poikani Titus, puhtaille kaikki on puhdasta, mutta epäpuhtaille ja epäuskoisille ei mikään ole puhdasta, vaan heidän mielensä ja omatuntonsakin on likaantunut. He väittävät tuntevansa Jumalan, mutta teoillaan he kieltävät hänet. He ovat inhottavia ja tottelemattomia, kykenemättömiä tekemään mitään hyvää. Sinun puheesi olkoon terveen opin mukaista. Kehota vanhoja miehiä olemaan raittiita, arvokkaita ja maltillisia sekä osoittamaan tervettä uskoa, rakkautta ja kestävyyttä. Vanhojen naisten tulee samoin käyttäytyä arvokkaasti. He eivät saa puhua muista pahaa eivätkä olla viinin orjia, vaan heidän on opetettava muita hyvään. Heidän tulee kehottaa nuoria naisia rakastamaan miestänsä ja lapsiaan, olemaan puhtaita ja siveitä, hoitamaan hyvin kotinsa ja mukautumaan miehensä tahtoon, jottei Jumalan sana joutuisi pilkan kohteeksi. Kehota myös nuoria miehiä käyttäytymään joka suhteessa hillitysti ja näytä itse esimerkkiä hyvän tekemisessä. Opetuksesi olkoon puhdasta ja arvokasta ja puheesi tervettä ja vakuuttavaa, niin että vastustajasi joutuu häpeään, koska ei pysty sanomaan meistä mitään pahaa. Kehota orjia alistumaan kaikessa isäntiensä tahtoon ja toimimaan näiden mielen mukaan. Heidän ei pidä väittää vastaan eikä varastella, vaan heidän on osoittauduttava aina luotettaviksi ja kunnollisiksi, niin että he voivat kaikessa olla kunniaksi Jumalan, meidän pelastajamme, opille.”

Eilisen tekstin kolme viimeistä jaetta ovat tämänpäiväisen tekstimme kolme ensimmäistä jaetta. ”Puhtaille kaikki on puhdasta” tarkoittaa todennäköisesti eroa juutalaisista ruokasäännöistä ja ”epäuskoisille mikään ei ole puhdasta” on silloin Paavalin käsitys juutalaisista, jotka ovat perinnäissääntöjen orjia ruokailusäännöissä (vrt. Room. 14: 14).

Nämä juutalaisessa laissa kiinni olevat luulevat tuntevansa Jumalan. Mutta heidän käytöksensä todistaa aivan muusta. Väärä käsitys opista johtaa väärään käyttäytymiseen. Valmius tehdä hyvää on todellisen uskovan tunnusmerkki.

Tituksen tulee toimia päinvastoin kuin he. Silloin hän opettaa terveen opin mukaisesti.

Seuraavaksi Paavali esittelee ”huoneentaulun”, jossa esitetään kristillisen kotitalouden jäsenten velvollisuudet. Tässä Paavali kirjoittaa tavallisista seurakuntalaisista, ei seurakunnan papistosta. Paavali on kirjoittanut näistä velvollisuuksista jo aiemmin (Kol. 3: 18 – 4: 1; Ef. 5: 21 – 6: 9; myös

1. Piet. 2: 18 – 3: 7). Huoneentaulussa näkyy sen ajan kreikkalais-roomalaisen yhteiskunnan hierarkkinen järjestys: vanhemmat miehet, vanhemmat naiset, nuoremmat naiset, nuoret miehet ja orjat. Alemman ryhmän jäsenen tulee sopeutua ylemmän ryhmän jäsenen alaisuuteen. Sukupuoli ja ikä tuovat ovat velvollisuutensa.

Yleensä esitetään yhdessä ”usko, toivo ja rakkaus” (1. Kor. 13: 13). Nyt Paavali on korvannut sanan toivo sanalla kestävyys. Naisten kohdalla huomio kiinnittyy siihen, mitä Paavali kirjoittaa ja mitä hän ei kirjoita. Muualla Paavali näyttää hyväksyvän naisten osallistumisen joidenkin jumalanpalvelusten (osien) toimittamiseen, mutta pastoraalikirjeissä naisten osuus jumalanpalvelusten toimittamisesta kiistetään (1. Tim. 2: 11 – 12). Sama idea näyttää olevan tässäkin, sillä naisen opetus on jumalanpalveluksen ulkopuolista. Paavali kirjoittaa laajasti vanhempien naisten velvollisuuksista. Heidän tulee olla hyviä malleja nuoremmille naisille. Paavali näyttää rajoittavan naisten toiminnan heidän omiin taloihinsa (vrt. 1. Tim. 5: 13, jossa kielletään nuorten leskien kiertäminen talosta taloon heidän ”juoruilemisiensa” takia. Tässä näkyy myös oman aikansa tapakulttuuri, naisten pitää mukautua miestensä tahtoon. Naisten tulee käyttäytyä oikein, ettei ”Jumalan sana joutuisi pilkan kohteeksi”.

Kehotus, että nuorten miesten tulee käyttäytyä hillitysti ja olevan esimerkkinä muille voi johtua siitä, että he tulevat olemaan seuraavan sukupolven kirkollisia johtajia. Tituksen puheen tulee olla ”tervettä”, siis oikean opin mukaista ja ”vakuuttavaa”. Näin Titus ja nuoret miehet eivät herätä pahennusta.

Suurin osa orjista oli pakanallisten isäntien alaisia. Mutta seurakunnassa oli myös rikkaita jäseniä, joilla oli orjia. Varoituksen sanat orjille osoittaa, että osa heistä toimi väärin. Paavali ei tuomitse orjuutta, sillä Kirkon tehtävä ei ollut muuttaa yhteiskuntaa, vaan pelastaa ihmisiä taivasten valtakuntaan. Orjien oikea toimiminen edesauttaa heidän pelastustaan. Muualla Uudessa testamentissa näemme, että Paavali kiinnitti myös huomiota isäntien oikeaan käyttäytymiseen orjiaan kohtaan (Ef. 6: 1 – 9; Kol. 3: 18 – 4:1). Roomalainen orjuus ei ollut samanlaista kuin esimerkiksi afrikkalaisten orjuus Yhdysvalloissa 1700 – 1800 -luvulla, vaan heillä oli tiettyjä oikeuksia, jotka Rooman laki takasi heille. Paavalin näkemys sekä naisten että orjien asemasta heijastaa sen ajan yleistä näkemystä, joka on erilainen kuin meillä tänä päivänä.

Päivän evankeliumi

(*Luuk. 20: 19 – 26*)

”Siihen aikaan lainopettajien ja ylipappien teki mieli ottaa Jeesus kiinni siltä seisomalta, mutta he pelkäsivät kansaa. He ymmärsivät, että Jeesus oli vertauksessaan puhunut heistä. Lainopettajat ja ylipapit pitivät Jeesusta silmällä ja lähettivät hänen luokseen hurskaiksi tekeytyviä urkkijoita. He pyrkivät saamaan hänet sanoistaan kiinni, jotta voisivat luovuttaa hänet virkavallan käsiin, maaherran tuomittavaksi. Miehet sanoivat hänelle: ”Opettaja, me tiedämme, että sinä puhut ja opetat oikein. Sinä et tee eroa ihmisten välillä, vaan opetat Jumalan tietä totuuden mukaisesti. Onko oikein, että me maksamme keisarille veroa, vai ei?” Jeesus huomasi heidän juonensa ja sanoi: ”Näyttäkää minulle denaarin raha. Kenen kuva ja nimi siinä on?” ”Keisarin”, he vastasivat. Silloin Jeesus sanoi heille: ”Antakaa siis keisarille mikä keisarille kuuluu ja Jumalalle mikä Jumalalle kuuluu.” Niinpä he eivät kansan kuullen saaneet Jeesusta kiinni puheistaan. Jeesuksen vastaus sai heidät ymmälle, ja he vaikenivat.”

Sama kertomus löytyy Matteukselta (Matt. 22: 15 – 22) ja Markukselta (Mark. 12: 13 – 17).

Tekstimme jatkuu siitä, mihin eilinen loppui. Siinä kerrottiin viinitarhan vuokraajista, jotka pieksivät viinitarhan isännän palvelijoita ja tappoivat hänen poikansa. Lainopettajat ja ylipapit tajusivat, että Jeesus oli puhunut heistä ja siksi he halusivat ottaa Jeesuksen kiinni. He lähettivät ”urkkijoita”, joiden tarkoitus oli saada Jeesus puhumaan jotain sellaista, että Hänet voitaisiin tuomita maaherran toimesta. Jeesuksen kansansuosion takia juutalaiset uskonnolliset johtajat eivät itse voineet toimia suoraan, vaan he tarvitsivat toimijaksi Jeesusta vastaan Rooman miehittäjävallan ja tarvittaessa sen sotilaat.

Näiden urkkijoiden Jeesukselle tekemä kysymys veron maksamisesta oli ovela. Jos Jeesus olisi sanonut, ettei keisarille tarvitse maksaa veroa, niin maaherran pitäisi tuomita hänet kapinallisena. Jos Jeesus taas sanoisi, että vero pitää maksaa keisarille, Hän olisi menettänyt kansansuosionsa. Jeesuksen vastaus väisti tämän ansan.

Mitä on tämän kertomuksen taustalla? Osa tutkijoista on ehdottanut, että tässä on varhaisen kirkon kehoitus seurakuntien jäsenille maksaa myös valtiolliset verot. Toiset korostavat sitä näkemystä, että Kirkon sosiaalinen työ oli merkittävää ja siksi seurakunnan tuli myös saada varoja. Kertomus tuo esille sen näkemyksen, että myös Rooman valtio on riippuvainen Jumalasta. Valtio hyötyy Kirkon toiminnasta tässä kohdassa, kun Kirkko toimii jäsentensä (keisarin alamaisten) hyväksi.

Voimme myös huomata, että juutalaisten uskonnolliset johtajat syyttivät Pilatuksen edessä Jeesusta siitä, että Jeesus olisi kieltänyt ”maksamasta veroa keisarille” (Luuk. 23: 2). Voi olla, että tekstimme kertomusta oli vääristelty ja esitetty, että Jeesus kielsi maksamasta veroa keisarille. Pilatus totesi

myöhemmin: ”en ole havainnut hänen syyllistyneen mihinkään, mistä te häntä syytätte” (Luuk. 23: 14).

Jeesuksen vastausta voi tutkia lähemmin: ”Antakaa siis keisarille, mikä keisarille kuuluu ja Jumalalle, mikä Jumalalle kuuluu”. Raha oli lähtöisin hallitsijalta, sillä tavoin voi todeta, että raha kuului hallitsijalle. Sana, joka on suomennettu sanalla ”antakaa”, sisältää myös merkityksen ”antaa takaisin”. Siinä on osa totuudesta. Mutta keisarin toiminnan tuloksena maan olosuhteet olivat vakaat, kauppa kukoisti, sen ajan liikenne sujui Rooman valtakunnan maanteiden ja satamien takia. Tästä hyötyivät myös ihmiset. Sen takia verojen maksaminen oli luonnollista, sillä tällä järjestelmällä jaettiin myös kansalle hyvää. Denaarin toisella puolella oli keisarin kuva, siksi Jeesus teki kysymyksen: ”Kenen kuva ja nimi siinä on?”.

Jumalalle kuuluu se, mikä on Jumalalta. Häneltä me olemme saaneet elämän, kyvyn ajatella, auttaa toista, tehdä hyvää, vapauden. Nämä asiat, jotka olemme saaneet Jumalalta, kuuluvat siis Jumalalle. Me olemme saaneet Jumalalta Hänen kuvansa omaan itseemme. Tätä kuvaa meidän tulee kirkastaa uskon, toivon ja rakkauden avulla. Silloin me annamme Jumalalle sen, mikä Hänelle kuuluu.

Näitä asioita, jotka kuuluvat Jumalalle, me emme saa antaa keisarille. Jos näin tekisimme, meillä olisi vaara joutua Paholaisen haltuun. On nähtävä ero, mitä annetaan keisarille ja mitä annetaan Jumalalle.

Apostoli Paavali käsittelee kristityn ja esivallan suhdetta Roomalaiskirjeessä (Room. 13: 1 – 7). Hän osoittaa, että esivallan alaisuuteen on suostuttava. Erikseen hän mainitsee verojen maksamisen. Denaarissa oli keisarin kuva, joten denaari kuului keisarille. Ihminen on Jumalan kuva (1. Moos. 1: 26 – 27) ja siis kuuluu Jumalalle. Joskus voi syntyä ristiriita, jos keisari (valtio) vaatii itselleen jotakin sellaista, mikä kuuluu Jumalalle.